ABSTRACT

DOI 10.36074/grail-of-science.24.09.2021.38

КОНВЕРГЕНЦІЯ СИСТЕМ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ТА КІБЕРБЕЗПЕКИ*

Яровенко Ганна Миколаївна
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики
Сумський державний університет, Україна

Боженко Вікторія Володимирівна
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики
Сумський державний університет, Україна

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, який спостерігається в останнє десятиліття, сприяв їх упровадженню в діяльність економічних агентів для вирішення різних економічних задач. І якщо раніше достатньо було мати інформаційну систему обліку, яка на сто відсотків вирішувала потреби суб'єктів в автоматизації їх діяльності, то на сьогодні коло задач є значно широким та не обмежується бухгалтерським обліком. З іншого боку, автоматизація та діджиталізація процесів призвела до зростання рівня кібершахрайств, особливо у фінансовій сфері, яка входить до п'ятірки сфер, які є найбільш кібер-атакованими [1]. Це пов'язано із збільшенням доступності пересічному користувачу програмних та технічних інструментів для здійснення кіберзлочинів та кібершахрайств, а також зростання рівня інформаційної грамотності населення. Тому діяльність фінансових установ сьогодні спрямована на те, щоб забезпечити необхідний рівень кіберзахисту в умовах розповсюдження можливостей для реалізації кіберзлочинів.

Також фінансові установи є суб'єктами фінансового моніторингу, що зобов'язує їх здійснювати перевірку операцій, які потенційно можуть бути легалізованими кримінальними доходами чи результатом фінансування тероризму. Хоча сьогодні й зростають вимоги до системи протидії відмиванню коштів, дотримання яких має на увазі проведення постійного моніторингу для виявлення підозрілих операцій, але зростають обсяги операцій, метою яких є легалізація кримінальних доходів та фінансування тероризму, що здійснюють за рахунок втручання хакерів та інших кіберзлочинців. Тобто відбувається поєднання кібер- та фінансової злочинності, результатом чого є зростання втрат фінансових інституцій та зниження до них довіри з боку населення та

* Робота виконана в рамках держбюджетних науково-дослідних робіт:
№ 0121U109559 «Національна безпека через конвергенцію систем фінансового моніторингу та кібербезпеки: інтелектуальне моделювання механізмів регулювання фінансового ринку»; № 0121U100467 «Data-Mining для протидії кібершахрайствам та легалізації кримінальних доходів в умовах цифровізації фінансового сектору економіки України».

суб'єктів господарювання.

На цьому тлі також зростання потоків інформації, стрімка зміна навколишнього середовища, удосконалення програмних та технічних інструментів призводить до того, що фінансові установи не встигають ефективно протидіяти кібер- та фінансовим злочинам. Саме тому ідея конвергенції двох систем – кібербезпеки та фінансового моніторингу, є досить актуальною та практично значущою для фінансових установ, оскільки це призведе до спрощення здійснення процесів управління, які стосуються виявлення та попередження кібершахрайських операцій та операцій з легалізації кримінальних доходів. Техопедія дає визначення конвергенції як «процес об'єднання двох сутностей, а у контексті технологій та обчислень – це інтеграція двох та більше технологій в одному пристрої або системі» [2]. На практиці реалізація цього процесу є доволі складною, тому виникає слушне питання: «Чи потрібна компаніям конвергенція системи кібербезпеки та фінансового моніторингу?».

Відповідь – так, потрібна. Головною передумовою конвергенції системи фінансового моніторингу та кібербезпеки є саме зростання обсягів інформаційних потоків. Їх об'єднання на інформаційному рівні, по-перше, збільшить кількість критеріїв для перевірки та пошуку злочинних операцій та дій, а по-друге, дозволить охопити різні бази вхідних даних [3]. На організаційному рівні конвергенція дозволить відповідним підрозділам фінансової установи здійснювати обмін інформацією, що сприятиме більш ефективному моніторингу операцій не тільки на предмет їх відповідності законодавству, але й на предмет потенційного здійснення кібершахрайства. Також на технологічному рівні із зростанням можливостей використання інтелектуальних методів моделювання з'являються перспективи модернізації технологій та інструментів, які застосовуються для виявлення злочинних схем та операцій [4]. Це сприятиме їх розвитку такими темпами, які не відстають від темпів розвитку інструментарію кібер- та фінансових злочинців.

Які переваги можуть бути внаслідок реалізації тандему кібербезпеки та фінансового моніторингу? По-перше, зниження витрат, пов'язаних із організацією двох систем, особливо в частині залучення персоналу та використання програмно-технологічного забезпечення. По-друге, підвищення якості аналітичної інформації за рахунок реалізації саме інформаційного забезпечення, що охоплює як критерії та вимоги щодо протидії легалізації коштів, так й кібершахрайству. По-третє, синергетичний ефект від інтегральної взаємодії двох систем, який полягатиме у підвищенні ефективності перевірок за рахунок впровадження комплексу різних методів та інструментів.

Таким чином, сучасні реалії зростання обсягів кібершахрайств та легалізації кримінальних доходів, потребують не тільки збільшення вимог до операцій, але впровадження більш дієвих заходів, реалізація яких можлива на інформаційному, програмно-технологічному та організаційному рівнях управління фінансовою установою. Відповідно забезпечення цих процесів можливо тільки за рахунок конвергенці] двох систем – кібербезпеки та фінансового моніторингу.

Список використаних джерел:

[1] Morgan S. (2019). *Cybersecurity Almanac: 100 Facts, Figures, Predictions And Statistics*. Retrieved from: https://cybersecurityventures.com/cybersecurity-almanac-2019/ (дата звернення: 19.09.2021).

[2] Techopedia (2020). *Convergence.* Retrieved from: https://www.techopedia.com/definition/769/convergence (19.09.2021).

[3] Subeh Musa A., Yarovenko H. (2017). Data Mining of Operations with Card Accounts of Bank Clients. *Financial Markets, Institutions and Risks,* 1 (4). 87–95.

[4] Яровенко Г. М., Сковронська А. І., Бояджян М. М. (2018). Моделювання виявлення ознак кіберзагроз в банках із використанням інтелектуального аналізу. *Ефективна економіка,* 7. Retrieved from: http://www.economy. nayka.com.ua/pdf/7_2018/39.pdf (19.09.2021).

Робота виконана в рамках держбюджетних науково-дослідних робіт: № 0121U109559 «Національна безпека через конвергенцію систем фінансового моніторингу та кібербезпеки: інтелектуальне моделювання механізмів регулювання фінансового ринку»; № 0121U100467 «Data-Mining для протидії кібершахрайствам та легалізації кримінальних доходів в умовах цифровізації фінансового сектору економіки України».